

rendelkezésének készséggel alávetik magukat és melyek csak szegénységük miatt nem tehetnek eleget saját erejükből az új fizetésrendezés követelményeinek, *a vallás- és közoktatásügyi miniszter a legmesszebbmenő méltányossággal járjon el és minden körülmény között óvja és védje a viszonyok és a törvényes intézkedések összeütközések folytán önhibájukon kívül válságba jutott tanító existenciáját.* Megérdemlik a magyar tanítók és azok között a magyar nemzeti eszmét dicséretes sikerrel szolgáló zsidó tanítók, hogy eddigi munkásságuk jutalmául amúgy is szükös kenyerük minden körülmények között biztosítva legyen.

Azon reményben, hogy Nagyságod hathatós szavával és befolyásával ez igazságos ügyet az intéző körökkel megértetve, támogatni fogja,

maradtunk Nagyságodnak

Budapesten, 1907 márczius 8.

alázatos szolgái

Az Országos Izr. Tanítóegyesület nevében :

Hajnal Jakab,
egyesületi titkár.

Kornfeld Gyula,
egyesületi elnök.

TÁRSADALMI SZEMLE.

Csendben, minden külső zaj nélkül fejeztetett be az a nagy alkotás, melyre a magyar Izraél félszázadnál tovább áhitozott — a bibliafordítás. A biblia volt mindenha Izraél éltető eleme, 2000 év óta oltalmazója. Osszedőlt állama, elveszett nyelve, elpusztult szentélye: mindene odaveszett, de megmaradt hű kísérője, bibliája. Biztos szemmel a legbecsesebbet mentette meg a nagy nemzeti szerencsétlenségből. Ez a kincs veszendőben volt, mert napról-napra kevesbednek a héberül értők. A német szentírás volt az, amely a lelkeket táplálta, a német nyelv körünkből való kiveszésével a bibliát is veszély fenyegette. A vallás és magyarság egyaránt követelték a szentírás magyarítását. E kettős szükséglet most fényesen ki van elégítve. Hála és köszönet érte a magyar-zsidó biblia szerkesztőinek, szellemi és anyagi támogatóinak.

A biblia volt az a könyv, amely a modern népek között az írást terjesztette. A zsidó kettős értelemben az

írás népe, nemcsak az iratok birtokosa, hanem közvetve az írásmesterség terjesztője is volt. A kulturnépekkel a könyv-olvasást a biblia kedveltette meg. Az írás-olvasást a XVIII. századig főképp azért tanították, hogy a bibliát olvashassák. A középkorban még a számolást is azért tanították, hogy a biblia betűinek számértékéből formált ismereteket megértsék. Az egész iskola a biblia-iskolából nőtt ki. Az első utazó-olvasmány, melyről a világtörténet tud, Ézsaiás próféta volt. Ha a biblia ma már nem is az a népkönyv többé, amely hajdanában volt, mégis a legelterjedtebb és legkedveltebb olvasmány. Köreinkben, sajnos, a biblia ismerete egyre gyérül, pedig vonzóerejét mint irodalmi termék sem vesztette el. Reméljük, hogy az új magyar biblia visszahódítja a közönség szélesebb rétegeit. A terjesztését természetesen modern eszközökkel kell megindítani és lankadatlanul folytatni. Miért nincs még zsidó »bibliás ember«? Anyagi áldozatokkal kellene ezt a típust megteremteni.

*

Talán erre is vállalkozhatnék valamely alkalmas formában az Izraelita Magyar Irodalmi Társulat propaganda-bizottsága, amely életrevalóságát oly fényesen dokumentálta. Ezt a bizottságot, amely évekig kísérletezett, egy ember állította talpra: *Steiner Armin* tőzsdetanácsos. A taggyűjtésre és általában a Társulat felvirágzására annyi eszmét produkált, hogy hosszú évekre marad belőlük. Félévi működés után a tagállomány megkétszerezedett. Az igazi propaganda azonban még csak most indult meg, mióta Hatvany-Deutsch József került az I. M. I. T. élére és ő maga is beállott kortesnek. Az elnöklete alatt tartott propaganda-bizottsági ülésen megalakították a fővárosi kerületi és az országos bizottságot. A bizottságok elnökei a következők: I—III. ker. Dr. Szabolcsi, IV. ker. Dr. Eulenburg, V. ker. Dr. Fischer, VI. ker. Dr. Hevesi, VII. ker. Dr. Schwarz, VIII. ker. Dr. Grauer, IX. ker. Dr. ifj. Glass, X. ker. Szabó.

Az irodalmi társulat iránt nagy érdeklődés kelthető és biztos, hogy az országban legalább 5000 tagja van. A bizottság a legjobb úton van, hogy ezeket megtalálja. A német zsidóságban hasonló célra 20.000 tag jelentkezett. Ha az I. M.

I. T. az anyagi erőkkel el lesz látva és a kellő olvasóközönséggel is rendelkezik, működési terét jelentékenyen kiterjesztheti, ami felekezeti és magyar szempontból egyaránt nagy haladást jelent.

*

Örömmel olvassuk a napilapokban, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök a »tulajdon szentségét« erősen hangsúlyozta. A tulajdon eddig is szent volt, de nem szorult hangoztatásra. Most azonban az általunk jól nem értett szeszügy veszélyeztetése alkalmából a szeszgyárosok küldöttsége előtt erre szükség volt. Ezen biztató kezdet után a falusi zsidó korcsmárosok, kik, habár higitott alakban, jórészt szintén szeszszel foglalkoznak, bátran megjelenhetnek a miniszterelnöki palotában, úgyszintén a falusi boltosok. Szövetkezet és másnevű bojkott feleségeik és gyermekeik szájából veszi ki a kenyeret. A mindennapi kenyér nem szent?

*

Trübner K. »Minerva Jahrbuch der Gelehrten Welt« (*Strassburg*, 1907) 16. évfolyama az imént jelent meg. Ebben az 1544 nyolczadrétlapra terjedő kötetben az egész világ tudományos intézetei ábéczé sorrendben vannak feljegyezve, a különböző évfolyamokban majdnem valamennyinek történetével együtt. A praktikusán és felette ügyesen berendezett mű minden irányban kellő felvilágosítással szolgál az intézetek berendezéséről, vagyonáról, költségvetéséről, alkalmazottairól stb.-ről. A zsidó intézetek vagyis a rabbiképzők szintén benne vannak — a berlini orthodox rabbiszeminárium kivételével. Valamennyi együttvéve elfér két oldalon és alig van összesen annyi tanszékük, mint valamely nagyobb egyetem bölcsészeti karának. Minden tekintetben szegényesen festenek és tanszékeik egyik-másik betöltőjének tudós munkásságán kívül, sajnos, a kajánság sem találhat rajtuk irigyelni valót.